

Karamanoğulları Beyliği / Doç. Dr. Zerrin Günal Öden

220 yılından beri devam eden Moğol istilâsı nedeniyle Horasan ve Maveraünnehir bölgesinde bulunan Türkmen boyları ülkelerini terk ederek, büyük çoğunlukla Anadolu'ya gelmekteydi. İbn Bîbî'nin1 Ermen ülkesi dediği Isauria bölgesi, I. Alaeddin Keykubad (1220-1237) tarafından 1225 yılında alınarak, Selçuklu ülkesine dah edilmiş, ilk vali olarak Kamerüddîn adlı bir kişi görevlendirilmişti. Bununla beraber, bu bölgenin sınırları üzerinde, daha önce de birtakım Türkmen aşiretlerini yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Bölge, ele geçirildikten itibaren yoğun Türkmen yerleşimine açılmış ve bir uç bölgesi haline getirilmiştir. Karaman aşiretinin de 122 yılında I. Alaeddin Keykubad tarafından Ermenek (Germanicopolis) ve civarındaki Kamış adlı mevkiye yerleştirildiği anlaşılmaktadır.2 Ancak, Karaman aşiretini Oğuzların hangi kola mensup olduğu konusu henüz açıklığa kavuşmuş değildir.3

Karaman aşiretinin Reisi Nure Süfî idi. O, 1231'de ortaya çıkan Şeyh Baba İlyas'ın yanında yer almış, Selçuklulara karşı çarpışmıştır. Babaîlerin mağlubiyeti üzerine Konya ve Ermenek civarına çekilen Nure Süfî'nin ölüm tarihi bilinmiyor.4 Onun, Karaman, Zeyn el-Hâc, Bonsuz, Oğuz Han ve Timur Han adında dört oğlu daha olduğu anlaşıyor. Karamanlılar, bir Babaî şeyhi olarak bilinen Nure Süfî'nin oğlu Kerimüddîn Karaman Bey'in idaresinde Kilikya sınırlarındaki uçlarda Türkmen dağları diy bilinen dağlık kesimde Varsak, Durgut, Bulgar, Kosun, Göğes gibi diğer Türkmen aşiretleri ile işbirliği yaparak güçlendiler.5 Karaman Bey Toroslar'da elde ettiği odu kömürünü Larende'ye getirip satarak geçinen bir kömürküçü idi. O, Moğol Kumandanı Baycu'nun Anadolu'ya geldiği sırada (1256) yaşanan karmaşadan istifade ederek aşireti ile birlikte yol kesmeye yağmacılığa başladı. Bu sırada Selçuklu tahtına IV. Rükneddîn Kılıçarslan oturmuştu. Sultan Rükneddîn, bu asi Türkmen reisine sahi olduğu yerleri iktâ olarak vermek suretiyle itaat altına almak istemiş, kardeşi Bonsuz'a da emîr-i cândârlik payesi vermişti. Ancak sultanın bu tutumu, Karamanlıları sakinleştirinceği yerde daha da cüretkâr ve saldırgan hale getirdi. Bunlardan Kerimüddîn Karaman Bey, Ermenek, Mut, Gülnar, Mer'a ve Silifke kalelerine akınlard bulunuyordu. Ermenek'i zapt ederek Ermenek Beyi lakabını alan Karaman Bey, giderek güç kazanmış, Sultan IV. Rükneddîn Kılıçarslan'ın emirlerini dinlemeyerek akınlarını eski Isauria ülkesi ile Silifke'ye kadar uzatmış, ahalisini esir etmiştir. Bir ara Sultan Rükneddîn ile ilişkisini düzelter ve hatta Selçuklu ailesi ile siyahiyet bar kuran Karaman Bey'in bu tavri kısa süreli oldu.

Sultan Rükneddîn'in Denizli civarındaki Türkmenler üzerine bir tedib seferi düzenlemesi üzerine, Karaman Bey, kardeşleri Zeynel-Hac ve Bonsuz ile birlikte 1261 yılında 20.000 kişilik bir kuvvetle Sultan II. İzzeddîn Keykavus'u tekrar tahta geçirmek amacıyla Konya üzerine yürüdü. Konya halkının desteğine rağmen Karamanlıları Muineddîn Pervane tarafından Gavele kalesi önünde yenilgiye uğratıldı. Zeynel-Hac ve Bonsuz yakalandılar. Çeşitli hakaretlere uğrayarak, birkaç gün sonra kale kapı önünde asıldılar.6

1262 yılında resmen bir uç beyi olan Karaman Bey, uçlardaki faaliyetine devam etmiş, bazı Ermeni şehirlerine akınlarda bulunmuş, bazı yerleri ele geçirmiş, ancak Manyâ kalesinde yenilgiye uğrayarak, aldığı yaraların tesiriyle bir süre sonra ölmüştür.7 Sultan Rükneddîn'in ölümü üzerine, Karaman Bey'in çocukları Muineddî Pervane tarafından serbest bırakıldı. Karaman aşiretinin başına ailenin kararıyla Karaman Bey'in büyük oğlu Şemseddin Mehmed Bey geçti. O da babası gibi bağımsızlık mücadelesini devam ettirdi. Selçuklulara karşı Niğde Emiri Hatiroğlu Şerefeddin8 ile ittifak kurdu. Hatiroğlu Şerefeddin Memlûk sultanına güvenerek, Moğollara karşı isyan ettiğinde Mehmed Bey, derhal onun tarafını tuttu. Hatiroğlu Hotenli Bedrüddîn İbrahim'in elinden aldığı Ermenek serleşkerliğini (askerî kumandanlığı) Şemseddin Mehmed Bey'e verdi. Selçuk ve Moğol kuvvetleri Hatiroğlu isyanını bastırarak, Şerefeddin Bey'i muhakeme edip öldürdüler (1276). Bununla beraber, Karamanoğlu Mehmed Bey mücadeleye devam etti. Selçuklulara göndermekte olduğu yıllık vergiyi keserek isyana devam etti. Bu arada Muineddîn Pervane'nin Karamanlılar üzerine gönderilmesini engellemeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Buna rağmen, eski Ermenek serleşkeri Bedreddin, Karamanlıları cezalandırmak için 2000 kişilik bir Moğol kuvvetiyle hareket geçti. Bu durum üzerine Karamanoğlu, Bedreddin'e başışlanmaları için sultanın hazinesine 100.000 dinar tazminat ödemeye hazır olduklarını bildirmesini rağmen, bu teklifi kabul edilmedi. Fakat, sonuç Bedreddin'in hiç ümit ettiği gibi olmadı, büyük bir bozguna uğrayarak, kaçmak zorunda kaldı. Moğollar birkaç kez daha aynı teşebbüste bulundular. Fakat her defasında Karamanlılar tarafından yenilgiye uğradılar. Neticede, Karamanlı isyanının bastırılması işini ertesi yıla bıraktılar. Ancak 1277 yılı umulanın aksine, Memlûk Sultanı Baybars'ın Anadolu'ya girişi ve Moğolları bozguna uğratması ile Türkmen hareketinin güçlenmesine neden oldu.9 Nitekin Sultan Baybars'ın Moğol-Selçuk kuvvetlerini Elbistan'da yenilgiye uğratması, Mehmed Bey'i iyice cesaretlendirdi (1277). Bunun üzerine Aksaray'a hücum etti, başarı alamadı; buradan üç bin atlı ile Konya üzerine yürüdü. Ancak, Konya hemen teslim olmuyordu. Karamanoğlu Mehmed Bey, yanında Sultan II. İzzeddin Keykavus'u oğlu olduğunu iddia ettiği bir şehzade ile Konya önüne geldi. Şehre giriyse de Konya Kalesi direnmeye devam etti. Karamanoğlu Mehmed Bey, yanında getirdiği şehzâde Gıyaseddin Siyavuş'u (Cimri) hükümdar ilan ederek, onun adına hutbe okutup, sikke kestirdi. Bunun üzerine Konya halkı II. İzzeddin'in oğluna biat ettiler. 1 Ardından Konya Kalesi ele geçirildi. Bu sırada toplanan Anadolu Selçuklu divanında resmî yazışmalarda Farsça yerine Türkçe kullanılması ile ilgili karar alınmıştır. 11 B sırada, İlhanlı Hükümdarı Abaka Han'ın emirlerinin beraberlerinde III. Gıyaseddin Keyhüsrev ve Vezir Sahib Ata Fahreddin Ali olmak üzere Konya'ya ilerledikleri haberi geldi. Mehmed Bey derhal yanında Siyavuş olduğu halde şehirden çıkıp, Akşehir ve civarına yağmalayıp geri döndü. Fakat, Konya halkı şehir kapılarını kapattığında şehre giremedi. Konya'yı muhasara ettiyse de başarılı olamayıp, Ermenek tarafına çekilmeye mecbur oldu.

Sahip Ata Fahreddin Ali, Karamanoğlu'nu takip ederek Mut taraflarına gitti, bir kısım Selçuk-Moğol askerini ileri gönderdi. Bu grup ile karşılaşan Karamanoğlu Mehmed Bey, Selçuk-Moğol askerlerini kurduğu pusuya düştü. Mehmed Bey, kardeşleri ve amcazadeleri ile birlikte öldürüldü. Başları kesilerek Selçuk ordugahına gönderildi ve Karaman aşiretinin bulunduğu yerlerde teşhir edildi (1277).12 Karamanoğlu Şemseddin Mehmed Bey'in ani ölümü ile Karamanoğulları Beyliği kısa bir süre durgunluk dönemi geçirdi. Karaman ve onlarla birleşen Türkmen aşiretleri üzerine tedib seferleri 1283'de Selçuklu tahtına oturan II. Gıyaseddin Mesud zamanında da devam etti Bununla beraber, Karamanoğulları yeniden toparlandılar. Şemseddin Mehmed Bey'den sonra Karaman tahtına oturan Güneri Bey, Bedreddin Mahmud ve Yahşi Beyk zamanında yeniden güçlendiler.

Karamanoğlu Güneri Bey, Selçuklu saltanat kavgalarına karıştı. 1287'de Ermenilere ait Tarsus'u vurdu. 1288'de Eşrefoğlu'yla birlikte Konya'ya gelerek sultana itaatı bildirdi. Güneri Bey 1300'de vefat etti.13

Güneri Bey'den sonra yerine kardeşi Mecdüddîn Mahmud Bey geçti. 1293'te Frankların elinden Alâiye'yi geri alarak, Memlûk sultanı adına hutbe okutan Mahmud Bey 1308'de Anadolu Selçuklu Sultanı II. Mesud'un ölümü üzerine derhal Konya'yı ele geçirerek burada üç sene kalmıştır. O, 1312'de vefat edince yerine oğlu Burhaneddin Musa Bey geçti. Musa Bey zamanında İlhanlıların Anadolu Beylerbeyi olarak tayin ettiği Emir Çoban, Selçuklu Devleti'nin sona ermesiyle, bağımsız hareket etmeye başlayan Anadolu beyleri üzerine sefer düzenledi (1314). İlk önce Konya'yı Karamanoğullarının elinden aldı. Öte yandan Karamanoğlu Musa Bey ile kardeşi İbrahim Bey arasında saltanat mücadelesi ortaya çıktı (1318). İbrahim Bey, Memlûk sultanının desteğiyle Larende Beyliği'ni elde etti. Musa Bey'e de Ermenek Beyliği verildi.1 Bedreddin İbrahim Bey'den sonra oğlu Fahreddin Ali Bey, kısa bir süre Karaman Beyi oldu. Yerine kardeşi Şemseddin Bey Larende Beyi oldu. Fakat kendisiyle mücadeleye girişen kardeşi Karaman Bey tarafından öldürüldü (1325). Bunun üzerine halk Ermenek Emiri Burhaneddin Musa Bey'i davet etti. Böylece Musa Bey ikinci defa Karaman Beyi oldu. Ancak kısa sürede Karaman tahtı üzerindeki iddiaların zuhuru üzerine, Karaman Beyliği'ni kardeşi Halil Bey'in iki oğluna (Alaeddin ve Seyfeddin Süleyman Beyler) bırakarak, tahttan çekildi. Bu iki kardeş arasından yaşça büyük olan Seyfeddin Süleyman, Karaman Beyi olmuştur (1356).15 Beyliği kısı süren Seyfeddin Süleyman Bey, Eretna Beyi Mehmed Bey tarafından planlanan bir suikast sonucu öldürülmüş, yerine kardeşi Alaeddin Ali Bey, Karaman tahtın geçmiştir.16 Süleyman Bey'in kabrinin Karaman kasabasında Mevlana'nın annesinin medfun olduğu ziyade olduğunu, Süleyman Bey'in katlinde rolü olan Karama emirlerinden Beylerçelebi oğlu Halil'in Alaeddin Ali Bey tarafından katledildiğini belirtmektedir.

Osmanlı-Karaman Münasebetleri

İlk Osmanlı-Karaman münasebetleri Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey (1359-1397/98) zamanında başlar. Osmanlı Hükümdarı I. Murad'ın kızı Melek Hatun ile evlene Alaeddin Ali Bey, Hamid ve Germiyan arazilerine akınlarda bulundu. 1375'te Kayseri'ye hücum ederek Eretna Beyi Ali Bey'in Sivas'a kaçmasını sağladı. Bu durum on Kadı Burhaneddin ile karşı karşıya getirdi. 1386'da Kadı Burhaneddin, Alaeddin Bey üzerine yürümüş, Alaeddin Bey karşı koyamayarak geri çekilmiştir.17

Osmanlı Hükümdarı I. Murad'ın Germiyan ve Hamid arazilerini satın alma yoluyla kendi topraklarına katması Karamanlıları Osmanlılarla komşu haline getirmişti. B durum Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey'i endişelendirmekteydi. I. Murad'ın Rumeli'de bulunduğu sırada Beyşehir'i geri aldı ve civar şehir ve kasabalara yağma akınlarında bulundu. Böylece, Osmanlı-Karaman münasebetleri bozuldu. I. Murad, 1387 yılında kuvvetli bir ordunun başında Kütahya'ya geldi. Burada yanında Sırp despotunu gönderdiği yardımcı kuvvetler bulunan Rumeli Beylerbeyi Kara Timurtaş ile birleştikten sonra Konya Kalesi üzerine yürüdü. Bu sırada Kadı Burhaneddin de Larende üzerine hücum etmek istemiş, fakat Osmanlıların Konya'ya hareket ettiklerini öğrenince geri dönmüştür. Osmanlı-Karaman kuvvetleri Konya Kalesi önünde ilk kez karşı karşıya geldiler. Alaeddin Ali Bey, Karaman kuvvetlerinin kısa sürede bozulması üzerine, Konya kalesine sığındı. Bunun üzerine Osmanlı kuvvetleri kaleyi kuşattılar. Murad, 12 gün devam eden kuşatma sırasında münadiler çıkararak, Osmanlı askerlerine ve yardımcı kuvvetlere yağmayı yasakladı. Bu emre uymayanlar şiddetli cezalandırıldı. Hatta yaşağa uymayan bazı Sırp askerleri de idam edildi. Bir görüşe göre; Sırp askerlerinin idamı I. Murad'ın öldürülmesi ile sonuçlanacak olan I. Kosov Savaşı'nın sebeplerinden biri olmuştur. Öte yandan Alaeddin Ali Bey, Konyalıların ısrarı ile I. Murad'ın bir elçi göndermiş, kabul edilmeyince, eşi Melek Hatun'u (Murad'ın kızı) babasına gönderip, af dilemek zorunda kaldı. Böylece iki taraf arasında yapılan anlaşmaya göre, Beyşehir'i alan I. Murad Bursa'ya döndü.18

I. Murad'ın ölümü ve yerine Bayezid'in geçtiği sıralarda meydana gelen karışıklıktan istifade etmek isteyen Alaeddin Ali Bey'in bu teşebbüsü Bayezid'in Konya üzerine yürümesi üzerine sonuçsuz kaldı, Ali Bey Taş iline çekildi. Konya kuşatması sırasında Bayezid'in halka âdil davranması, etkili olmuş, kısa sürede Konya halkı şehri kapılarını Bayezid'e açmıştır. Bu gelişme karşısında Karamanoğlu Ali Bey'in Osmanlılarla anlaşma yapmaktan başka çaresi yoktu. Sonuçta yapılan anlaşmaya göre Alaeddin Ali Bey, Beyşehir'i ve bazı köyleri Osmanlılara terk etti ve Çarşamba suyu iki ülke arasında sınır kabul edildi (1391).19

ovasında karşılaştılar (1397). Alaeddin Ali Bey, bir kısım Karaman kuvvetleri ile müstahkem Konya kalesine sığınmak zorunda kaldı. Derhal Konya önüne gelen Yıldırım Bayezid 11 gün boyunca kaleyi muhasara etti. Bu baskı nedeniyle Konyalılar Bayezid ile gizlice anlaşarak Karamanoğlu'nu yalnız bıraktılar. Bunun üzerine Karaman kuvvetleriyle birlikte kaleden çıkış yapan Ali Bey, atından yuvarlanınca, kendisini takip eden Osmanlı askeri tarafından yakalandı. Bayezid'in yanına getirilen Alaeddin A Bey'e sultan tarafından iye itaat etmediği sorulunca, "niçin sana tâbi olayım, ben de senin gibi bir hükümdarım" karşılığını vermiştir. Bu cevaba hiddetlenen Bayezid onu kimin tepelemek istediğini sormuş, ortaya çıkan biri tarafından öldürülerek, başı Bayezid'a getirilmiştir. Bununla beraber XV. yüzyıl Osmanlı kaynakları 2 Bayezid'in Karamanoğlu'nu Timurtaş'a teslim ettiğini onun da kini dolayısıyla sultandan izinsiz onu astırdığını kaydederler. Yıldırım Bayezid bu sonuçtan müteessim olmuştur. Bu olaydan sonra Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey'in eşi Melek Hatun'un oğulları Ali ve Mehmed Beyler ile birlikte savundukları müstahkem Larende (bugünkü Karaman) kalesi üzerine yürüyen Bayezid, beş günlük kuşatma sonucunda kaleyi aman ile zapt etmiş, Melek Hatun ile iki oğlunu Bursa'ya göndermiştir. Bayezid Karaman seferi sonucunda, başta Konya ve Larende olmak üzere Develü, Aksaray ve Akşehir gibi Karaman Beyliği'ne ait yerleri zapt etmiş, Osmanlı Devleti'ni sınırlarını Antalya'ya kadar genişletmiştir.21

Osmanlıların Karamanoğullarına karşı güttükleri siyaset bir görüşe göre, bir nevi yatıştırma siyasetidir. Nitekim, Osmanlı Devleti'ni yeniden diriltten Çelebi Mehmed Karamanoğulları ile iyi ilişkilerden yararlandı ve kardeşleriyle giriştiği mücadele sırasında zaman zaman Karamanoğlu Mehmed Bey ile anlaşabildi. Yine de Karamanoğlu Mehmed Bey, kardeşler mücaadesi sırasında onları zor durumda bırakacak hareketlerden de kaçınmamıştır. 1411'de Kütahya'yı ele geçiren Karamanoğlu Mehmed Bey Çelebi Mehmed ile Musa Çelebi'nin Rumeli'de savaştıkları sırada da Bursa üzerine yürümüştür (1413). 31 gün boyunca kuşatma altında kalan Bursa, hisarın subaşı Hacı İvaz Paşa ve Bursa halkı tarafından inatla savunuldu. Musa Çelebi'nin öldüğünü öğrenen Karamanoğlu Mehmed Bey, daha fazla direnmeyerek, şehri yer yer ateş verip, Karaman iline geri çekilmiştir. Karamanoğlu, Bursa'yı ateşe verirken Orhan Gazi Camii yanmış, Bayezid'in kemikleri de yakılmıştır. Nitekim bugün Bursa'da Orhan Gazi Camii'nin kapısı önünde bulunan bir kitabe bu yangın ile ilgilidir.22 Bu olaylar karşısında Çelebi Mehmed, Aydınoğlu Cüneyd Bey'i betaraf ederek Karamanoğlu Mehmed Bey'in üzerine yürüdü (1414). Karamanoğlu Taş iline çekilmek zorunda kaldı ve Osmanlılarla anlaşmaya vardı. Ancak bu durum geçici bir süreçti. Çelebi Mehmed, Canik'e gitmek üzereyken Karamanlıların yeniden harekete geçtiklerini öğrendi. Konya'ya yürümek istediye de Ankara'ya geldiği sırada hastalandı. Öt yandan Bayezid Paşa, ani bir baskıyla Konya önünde bulunan Karamanoğlu'nu yakalayarak hasta bulunan Çelebi Mehmed'in yanına getirdi. Çelebi Mehmed Karamanoğlu'nu Karaman askeri ile Konya kalesine sığınan oğlu Mustafa Çelebi'yi yanına getirmesi şartı ile affetti. Osmanlı kaynaklarına göre,23 Karamanoğlu "Maded ki bu can bu tendedir. Memleket-i Osman'a asla yaramaz nazarla bakmayayım. Eğer bakacak olursam, kelim-i kadim bana garim olsun" şeklinde yemin etmiş yeminden sonra kendisine at, deve, tabl ve alem verilmiştir (1415). Ancak koyu bir Osmanlı aleyhtarı olan Karamanoğlu daha ordugâhtan çıkar çıkmaz yemini bozmuş ve ovalara yayılmış bulunan Osmanlı atlarını maiyyetine yağmalatmıştır. Kendisine Kur'an üzerine yemin ettiğini hatırlatanlara ise, "Bu can bu tende durdukc sözü ile kendi canını değil, koununda saklamış olduğu güvercini kastetmiş olduğunu söylemiştir. Nitekim bu maksatla koununda saklı güvercini salıveren Karamanoğlu süratle Konya'ya çekilmiştir. Karamanoğlu'nun bu küçük hilesi "Karaman'ın koy(u)nu sonra çıkarcı oy(u)nu" darb-i meselinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durur karşısında Çelebi Mehmed süratle Konya üzerine yürüyünce, Karamanoğlu Mehmed Bey Silifke civarına kaçmış, o sırada Memlük himayesinde olan Karamanlılar dah fazla tazyik etmekten çekinen Çelebi Mehmet ise daha fazla ileri gitmeyerek, Konya'ya hücum etmekten vazgeçmiştir.24

II. Murad'ın Osmanlı tahtına geçtiği sırada, Karamanoğlu Mehmed Bey, Tekeoğlu Osman Bey ile ittifak kurarak Antalya'ya hücum etmek istedi. Ancak, Antalya Vali Hamza Bey'in Tekeoğlu Osman Bey'i öldürmesi, bu ittifakı bozdu. Buna rağmen, Antalya'yı kuşatan Karamanoğlu Mehmed Bey kaleden atılan toplardan birinin isabe ile atından yuvarlanıp ölmüştür (1423). Bu durum, Karaman ordugâhında büyük bir karışıklığa sebep olmuş, Karamanoğlu İbrahim Bey, babasının cesedini alarak Konya'ya çekilmiştir. Karamanoğlu'nu öldüren taş güllenin sonradan zincire bağlanarak Antalya kapılarının birisinin üstüne asıldığı bilinmektedir.25

II. Murad, kendisiyle anlaşmak isteyen Karamanoğlu İbrahim Bey'i affetmiş, hatta onun kardeşleri ile giriştiği taht mücadelesinde destekçisi olmuştur. Bununla beraber eski Osmanlı-Karaman rekabeti ve mücadelesi yine devam etmiştir. Karamanoğlu İbrahim Bey (1427-1464), 1428'den itibaren Macar kralı ile ilişki kurarak, onları Osmanlılara karşı hareket ettiklerinde o da Beyşehir'i işgal etmiştir. Rumeli'deki kritik durum nedeniyle II. Murad, Hamid ilini Karamanoğullarına bırakmak zorunda kalmıştır. Bu arada Venedikliler de Kıbrıs krallığı aracılığı ile Karamanoğullarıyla münasebete girişti. Bütün bu gelişmeler Karamanoğlu İbrahim Bey'i iyice güçlendirdi. 1437'de Macar meselesini halleten II. Murad, Karamanoğulları üzerine yürüdü. Karaman kuvvetleri yenilgiye uğratılarak, Konya, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir el geçirildi. Karamanoğlu İbrahim Bey, Taş iline sığındı. Zor durumda kalan İbrahim Bey, Osmanlılar ile anlaşmak zorunda kaldı. Anlaşma gereğince Akşehir, Beyşehir v civarı Osmanlılarda kaldı (Haziran 1437).26

Bununla beraber 1440-1444 yılları arasında Osmanlıların Rumeli'yi kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kaldıkları oldukça buhranlı bir dönemde Karamanoğlu İbrahim Bey'in Anadolu'da Osmanlılara karşı giriştiği şiddet ve tahrip hareketleri II. Murad'ın bir intikam seferine çıkmasına yol açtı. Karamanoğlu bu hücum karşısında Taş ilin kaçtı ve II. Murad ile yemin ile kabul ettiği bir anlaşma (sevgendnâme) yapmak zorunda kaldı. Türkçe olarak kaleme alınan bu sevgendnâme'ye göre, İbrahim Bey Osmanlılara karşı düşmanca hareketlerde bulunmayacağına Kur'an üzerine yemin ediyor, II. Murad ile oğlu Mehmed Çelebi'nin (Fatih) düşmanlarına düşman dostlarına da dost olmayı kabul ederek savaş sırasında oğlu emrinde kuvvetler göndermeyi taahhüt ediyordu. Bundan sonra bir süre temkinli davranan Karamanoğlu İbrahim Bey, Varna Savaşı sırasında sorun çıkarmadığı gibi II. Kosova Savaşı'na da oğlu kumandasında yardımcı kuvvetler göndermiştir. Daha sonra Kıbrıs Krallığı'nı elinden bulunan ve daha önce Alaeddin Ali Bey'in 1367'de fethetmek istediği Gorigos27 kalesini ele geçirerek, civarına Karaman halkını yerleştirdi (1448).28

Karamanoğlu İbrahim Bey, II. Murad'ın ölümüne kadar Osmanlılarla herhangi bir anlaşmazlığa düşmemekle beraber, genç padişah II. Mehmed'in iş başına geçmesiyle yeniden eski heveslerine kapılmıştır. Nitekim, İbrahim Bey, eski Aydın, Germiyan ve Menteseoğullarından olduklarını ileri sürdüğü bazı kişileri, üç oğlunun yanında es beyliklerini elde etmek üzere harekete geçirdi. Fakat bu teşebbüsünden bir sonuç alamadı ve II. Mehmed'in bizzat sefere çıkması onu endişelendirdiğinden hemen b elçi göndererek anlaşma yolunu aradı.29 Bu suretle, iki taraf arasında İlgın ili sınır olmak üzere Beyşehir, Seydişehir ve Kirşehir gibi Karaman ili kalerini terk etmel Osmanlılara bir sefer sırasında yardımcı kuvvet göndermek ve kızını II. Mehmed'e vermek şartlarıyla anlaşma yapıldı. Ancak, Osmanlı Devleti İstanbul'un fetih hazırlıklarını yaparken Batı ile münasebete geçmekten de geri durmadı. 12 Şubat 1453'te Konya'ya gelen bir Venedik elçisi ile bir ticaret anlaşması imzaladı. B anlaşma görünüşte bir ticaret anlaşması idi ama burada kastedilen ortak düşman elbette ki Osmanlılardı. Buna göre Venedikliler Konya'da adli selahiyeti olan b konsolos bulundurabilecekler ve kendi tüccarları için bir han açabileceklerdi.30

Öte yandan, İstanbul'u ele geçirmesinden sonra Fatih Sultan Mehmed'in patriklik makamının devamlılığına izin vermesini kendi tebası açısından tehlikeli sayan Karamanoğlu İbrahim Bey, Osmanlı sultanını Memlük sultanına şikayet etmiş, ancak bu şikayeti dikkate alınmadığı gibi, Karamanoğlu İbrahim Bey'in 145 Temmuz'unda Memlük topraklarına (Tarsus, Adana, Külek tarafları) yönelik akınları üzerine Karamanoğlu üzerine Hoşkadem emrinde bir Memlük ordusu sevk edildi: bu kuvvetler Karaman ilinde oldukça büyük tahribat yapmışlardır.31 Fatih'in Memlük kuvvetlerinin Karaman iline yönelik tedbir hareketi sırasında onlara iase temi ettiğini kaydetmektedir. Bu olaylar üzerine Karamanoğlu İbrahim Bey barışa yanaşmaktan başka çaresi olmadığını görmüştür. Bundan sonra onun, Akkoyunlu Uzu Hasan ve Trabzon İmparatoru ile Osmanlı Devleti'ne karşı gizli münasebetlerde bulunmaktan geri durmamakla birlikte, Osmanlılara karşı başka bir sorun çıkarmadığı hatta Fatih'in Kastamonu ve Trabzon seferlerine oğlu Kasım kumandasında yardımcı kuvvet gönderdiği, kendisine iltica etmek isteyen İsfendiyarlı Kızıl Ahmed'in b talebini kabul etmediği görülmektedir. Karamanoğlu İbrahim Bey, bir caryeden doğan büyük oğlu İshak Bey'i, Çelebi Sultan Mehmet'in kızı Sultan Hatun'dan doğa diğer oğullarına tercih edince, daha sağlığında Karaman tahtı üzerinde çekişme başlamıştır. Nitekim, Fatih'in halasının oğlu Pîr Ahmed, ağabeyi İshak'ın Silifke ve İç bölgesine hâkim olması üzerine Karaman ve beldelerinin ailenin müşterek malı olduğunu iddia etmiş ve kardeşleri Kasım, Karaman, Alaeddin, Süleyman ve Nure Sufi il ve Karamanlı eşrafı işbirliği yaparak Konya'da beyliğini ilân etmiştir. Bu suretle Karaman Beyliği daha İbrahim Bey'in sağlığında ikiye bölünmüştür. İbrahim Bey oğl İshak'ın yardımı ile Gavele kalesine çekilmiş, çok geçmeden 1464'te vefat etmiştir.32

Karamanoğlu İbrahim Bey'in ölümü üzerine ortaya çıkan kardeşler arasındaki taht mücadelesi, Karaman Beyliği'nin devamlılığını tehdit eder boyutlara vardı. Bu sırada Dulkadirli Melik Arslan'ın Karaman topraklarına taarruzu karşısında Karaman halkının Akkoyunlu Uzun Hasan'a müracaat ettikleri bilinmektedir. Karaman halkının b talebi üzerine, 869 Muharremi'nde Karaman iline giren Uzun Hasan, Dulkadirliyi yenilgiye uğrattı, fakat kısa sürede Pîr Ahmed'in aleyhine dönerek, Karaman mülkünü İshak Bey'e teslim etti. Bu durum karşısında Pîr Ahmed ve kardeşleri akrabaları olan Fatih'e sığındılar. Öte yandan İshak Bey, Memlük sultanı adına hutbe okutmakla birlikte kardeşleri dolayısıyla olası bir Osmanlı taarruzunu da önlemek için Fatih'e elçi gönderip barış yollarını aradı. Ancak Osmanlı Devleti Çarşamba suyunu sınırtı tayi eden eski anlaşmanın yapılmasını isteyince, barış teşebbüsü de yarım kaldı. Sonuçta kardeşi Pîr Ahmed ile Ermenek civarında yaptığı savaşı kaybeden İshak Bey, aile ile birlikte Diyarbakir'e Uzun Hasan'ın yanına sığınmak zorunda kaldı (Haziran 1466) ve çok geçmeden de vefat etti (Eylül 1466).33

Bir süre sonra Osmanlılara sığınan Karamanlılara eski toprakları iade edildi. Böylece Pîr Ahmed, Osmanlı himâye ve nüfuzu altında Karaman Beyliği'nin başını geçmiştir.34 Ancak, Pîr Ahmed'in Orta Anadolu'ya hâkim olması bu bölgeyi öteden beri kendi nüfuz sahası olarak gören Memlük Devleti ile Fırat vadisine doğru arazisiz genişletmek isteyen Akkoyunlu Devleti'ni endişeye düşürdü. Bu durumda Fatih, Karamanoğlu Pîr Ahmed'i söz konusu iki devlete karşı Dulkadirli beyi ile işbirliği yapma suretiyle korumak zorunda idi. Fakat aksine, Pîr Ahmed, Osmanlı nüfuzundan kurtulmak için Memlük ve Akkoyunlu Devletleriyle işbirliği teşebbüslerinde bulundu v Afyon'da Memlük seferi hazırlıkları içinde bulunan Fatih'in davetine açıkça karşı koydu. Bunun üzerine Fatih, Pîr Ahmed'in Akkoyunlu Devleti ile işbirliğine girişmesini önüne geçmek için, Konya üzerine yürüdü ve Konya ile Gavele kalesini zapt etti.

Pîr Ahmet Karataş'a çekildi. Bu olayın ardından Sadrazam Mahmut Paşa'ya Konya ilindeki amele ve sanatkârların İstanbul'a sürülmesini emretti. Ayrıca, Konya'da bir kale inşa ettirip buraya bir dizdar ve kethüda tayin etti, Gavele kalesini de yıktırdı. Böylece yeni oluşturduğu Konya vilâyetinin idaresini şehzade Mustafa Çelebi'ye verdi. Bununla beraber Osmanlı kuvvetleri çekilir çekilmez, Pîr Ahmed ve Kasım Beyler, Larende'den Konya üzerine yürüyüşe geçtiler. Yeni yapılan üç kaleni (ahmedek) mukavemeti karşısında (1470 Haziran), Ereğli, Aksaray, Develü ve Niğde gibi eski Karaman şehirlerini zapt ettiler. Karamanoğullarının bu hareketle üzerine Osmanlılar bir kısım Karaman şehirlerini tekrar ele geçirdiler (1471). Pîr Ahmed, Uzun Hasan'ın yanına gitti. Kardeşlerinden Karaman Fatih'e sığındı, Kasım Be

Karamanlılara taraftar şehirlerin Müslüman ve Hıristiyan halkını İstanbul'a sürdüler. Nitekim, İstanbul'da Büyük Karaman'a (Çarşamba semti) Larendeliler, Küçük Karaman'a (Fatih semti) Konyalılar, Aksaray semtine de Aksaraylılar yerleştirildi. Karamanlı Hıristiyanlar da Yedikule civarında iskan edilmiş, hatta Samatya ile Narlı kapı arasındaki Hagios Konstantinos Kilisesi uzun süre Karamanlılar Kilisesi olarak tanınmıştır. Karamanlı Hıristiyanlar daha sonra Fener ve özellikle Kumkapı semtini yayılmışlardır.35

Öte yandan Karamanoğulları ile işbirliğinde bulunan Alâiye Beyi Kılıçarslan Bey üzerine yürüyen Gedik Ahmed Paşa, onu oğlu ve ailesi ile birlikte İstanbul'da göndermiştir. Daha sonra Gümülcine'ye sürülen Kılıçarslan Bey, bir fırsatını bulurken deniz yolu ile Mısır'a kaçmış, oradan da Uzun Hasan'ın yanına sığınmıştır. Bunda sonra Karamanlıların elinde bulunan İçel Kalelerinin fethine memur olan Gedik Ahmed Paşa, İshak Bey'in zevcesi, oğlu ve bir kızının sığınmış oldukları müstahker Silifke kalesi ile Pîr Ahmed'in hanımı, oğlu ve İshak Bey'in küçük oğlunun ve bir kızının sığınmış oldukları Moka (Mervan) hisarı ve Gorigos müstahkem mevkiğini zapt etti.36 Bu kalelerde sakin pek çok Karamanlı ve bu arada Pîr Ahmed'in oğlu ve kızının İstanbul'a veya sürgün olarak Rumeli'ne gönderildiklerine dair kaynaklarda kayıtlar vardır. Bu arada Fatih'in halası yani Karamanoğullarının anneleri, Uzun Hasan'dan yardım istemek üzere yola çıkmış, ancak yolda vefat etmiştir.37 Bunun beraber Uzun Hasan, Pîr Ahmed ve Kasım Beylerin teşvikiyle Karaman ili üzerine taarruzlarda bulunmaya başladı. Osmanlı-Akkoyunlu çatışması 11 Ağustos 1473'de Otlukbeli'nde yapılan savaş ile sona erdi. Fatih, bu savaştan sonra Konya Valisi Şehzade Mustafa Çelebi ile Lalası Gedik Ahmed Paşa'yı Karaman ilinin yeniden zaptı için fethine memur etti. Şehzade Mustafa Çelebi'nin harekete geçmesi üzerine ondan çekinen Venedikliler, süratle Karaman sahilini terk ettiler. Karaman iline yürüye Gedik Ahmed Paşa ise Otlukbeli Savaşı'nda Zeynel Mirza maiyetinde sol kolda yer alan ve savaş sonrası İçel'e kaçan Pîr Ahmed'i Larende civarında mağlup ederek Ermenek'i zapt etti. Pîr Ahmed kısa süre sonra hastalanarak öldü. Pîr Ahmed, kardeşi Kasım Bey tarafından ataları Nure Süfî'nin mezarı yanına defnedilmiştir.38 B arada Karamanlıların son mukavemet merkezlerinden sayılan Silifke, Kasım Bey'in yanında bulunan Osmanlı topçularının taraf değiştirmesi sonucu Gedik Ahmed Paşa'ya teslim olmuştur. Devele ve Karacahisar'ın da Mustafa Çelebi'ye teslim olmasından sonra, Karaman ilinin hudut kalesi olan Lülüe (Lulon)39 kalesi de teslim alınmıştır. Bu arada Şehzade Mustafa Çelebi ölmüş, Gedik Ahmed Paşa bir süre Toroslar'ı ve civarını kontrol altında tutmak maksadıyla Larende'de oturmuştur. 1474'te Karaman Beylerbeyliği'ne getirilen Bosnalı Mehmed Paşa da zaman zaman Kasım Bey ile savaşmak zorunda kalmıştır. Bununla beraber Kasım Bey, Osmanlı baskısını karşı duramayarak, önce Taş iline sonra da Memlük Sultanlığı'na sığınmıştır. Fatih onun idesini Memlük Sultanı Kayıtbay'dan istemiştir. Karaman ili, 1476 tarihinde kesin olarak Osmanlı topraklarına katıldı. Karaman Valiliği'ne Şehzade Gıyaseddin Cem Çelebi getirildi. Cem'in, Kasım Bey ve çevre halkı ile dostluk kurduğu, Konya'da hayır işleri yaptığı anlaşılmaktadır.40

Fatih Sultan Mehmed'in vefatı üzerine kardeşi Bayezid ile saltanat mücadelesine girişen Cem Çelebi, gerek Karamanoğlu Kasım Bey, gerekse Karamanlı cemaatleri tarafından desteklendi. Nitekim, Kasım Bey, beraberinde Durgutlu, Varsak, Özer, Kosun ve Karaisalı cemaatleri olduğu halde Konya üzerine yürümüş, yeni Karaman Valisi Bayezid oğlu Şehzade Abdullah Çelebi ile Karaman Beylerbeyi Hadım Ali Paşa'nın kuvvetlerini Mut yakınında mağlup etti. Ancak, II. Bayezid'in emri ile harekete geçen Gedik Ahmed Paşa karşısında Taş iline çekildi. Bununla beraber o, Cem'in tekrar Anadolu'ya girdiği sırada onu Adana'da karşılamış ve Konya kuşatmasını katılmıştır. Çok şiddetli geçen Konya kuşatmasından bir sonuç alamayan Kasım Bey, Cem Çelebi'nin Rodos'a ilticasından sonra II. Bayezid ile anlaşma yapmak zorunda kaldı. Bu anlaşmaya göre Osmanlıların himayesinde ölüm tarihi olan 888/1483 yılına kadar İçel'in bir kısmında beylik etti. Buna rağmen, Cem'e yardım etmeye yüzünden Kasım Bey'i asla af etmeyen II. Bayezid, ilk fırsatta bu Karaman Beyi'nin taraftarlarını dağıtmış, Karaman ilini kati olarak Osmanlı eyaleti haline getirmişti. Şikari'ye41 göre, Kasım Bey'in üç oğlu ve bir kardeşi ile birlikte Bayezid tarafından zehirletilmiştir. Kasım Bey'in ölümü ile Karamanoğulları Beyliği sona ermiştir. B şuretle Karamanoğulları toprakları 1483 yılında merkez Konya olmak üzere Karaman eyaleti haline getirilmiştir.42

Karamanoğulları Beyliği, takriben bir buçuk asır boyunca önce Selçuklu, sonra Osmanlı Devleti ile iç içe geçen siyasi hayata ile Anadolu Türk tarihi içinde önemli bir yer işgal eder. Siyaseten kendilerini Anadolu Selçuklularının mirasçısı kabul eden Karamanlılar, öteki Türk Beylikleri üzerinde de etkin olmak istemişlerdir. Osmar Devleti'nin büyümesi karşısında zaman zaman Memlûklara dayanarak yada Venedik, Rodos gibi Batılı devletlerle ilişkiler yoluyla, kimi kez de Osmanlı Devleti karşısında yer alan Trabzon Rum Devleti ve Akkoyunlu Devleti ile işbirliği yoluna giderek varlıklarını korumaya çalışmışlardır. Bu mücadelede ve iddialı beylik hakkında Hayde Uryan ve Balaban'dan rivayetler nakleden El-Ömerî'ye43 göre; zengin ve büyük nimet sahibi olan Karamanoğullarının askeri çoktu, savaşçı insanlardı. On dört şehri v yüz elli kalesi olan bu beyliğin idare merkezi olan Ermenek'ten sonra en büyük şehri Larende idi. Karamanoğulları Ermenek'ten başka Larende ve Konya'yı kısa süre d olsa Niğde ve Silifke'yi beylik merkezi yapmışlardır. Şemseddin Abdülâtilî'nin El-Ömerî'ye anlattığına göre, Mahmud Gazan Han, "Eğer Karamanoğulları Rum Türkmenle olmasaydı güneşin battığı yere kadar atımla çiğnerdim" demiştir.

1 El-evâmirü'l-âliyye f'il-umuri'l-âlâiyye, önsöz ve fihrist haz., A. S. Erzi, tıpkı basım, Ankara 1956, s. 425vd.

2 M. C. Ş. Tekindağ, Karaman Beyliği, 13-15. Asırda Cenubî Anadolu Tarihine ait Tetkik, basılmamış doktora tezi, İstanbul 1947, s. 4; Ayn. mlf., Karamanlılar mad., İA c. 6, s. 316; İ. H. Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, Ankara 1984, s. 1; Krş., N. Kaymaz, Pervâne Mu'îni'd-dîn Süleyman, Ankar 1970, s. 98, not10.

3 Bu konuda bkz., Kaymaz, a.g.e., s. 99, not10.

4 H. Edhem (Karamanoğulları hakkında vesâik-i mahkûka, TOEM, XI, s. 701)'in civar halktan işiterek verdiği Nure Süfî'nin Mûd kazasına bağlı Sinanlı nahiyesinde Değirmenlik adlı yaylağa bulunan türbesinde medfun olduğuna dair verdiği malumatı, Ş. Tekindağ arşiv belgelerine dayanarak doğrulamıştır. Bkz. Karaman Beyliği, : 10-11 ve not 82; Ayn. mlf., Karamanlılar mad., İA, s. 318; Ayn. mlf., "Şemsü'd-dîn Mehmed Bey Devrinde karamanlılar", TD, XIV/19 (1964), s. 82; bk. Kaymaz, a.g.e s. 99, not10; bkz., C. Cahen, Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler, Türkçesi Y. Moran, İstanbul 1984, 274-275.

5 Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, 318; Kaymaz, a.g.e., s. 101-102; Ayn. mlf., "Şemsü'd-dîn Mehmed Bey Devrinde Karamanlılar", TD, XIV/19, İstanbul 1964, s. 8: 83.

6 Aksarayî, Müsâmeretü'l-ahbâr, nşr. O. Turan, Ankara 1944, s. 71-72; Aynı eser, trk. trc., Selçukî Devletleri Tarihi, çev. M. Nuri Gençoşman, önsöz ve notlar F. İ. Uzluk, Ankara 1944, s. 159-160; O. Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi, Ankara 1984, s. 519-521; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 318; Tekindağ, a.g.m s. 84-85; Kaymaz, a.g.e., s. 97-102.

7 Karaman Bey'in kabri Ermenek kazasına bağlı Balkason köyündeki türbededir. Bkz. Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri, s. 3.

8 Hatiroğlu isyanı hakkında bkz. Kaymaz, a.g.e., s. 143-156.

9 Kaymaz, a.g.e., s. 157-158; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 3-4; Tekindağ, a.g.m., s. 86-87.

10 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 4-5; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 319; Ayn. mlf., a.g.m., s. 89-91.

11 Bu konuda geniş bilgi için bkz. E. Merçil, "Türkiye Selçukluları Devrinde Türkçenin Resmî Dil Olmasını Kim Kabul Etti?", Belleten, 239, Ankara 2000, s. 51-57; Ay bk., Cahen, a.g.e., s. 283.

12 Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 319; Ayn. mlf., a.g.m., s. 92-96; Ş. Tekindağ'a, (a.g.m., s. 96 ve not 62) göre, o dönemde özellikle Mevlevîler, her yerd Türkçenin kullanılmasını arzu eden Karamanlılara karşı Farsçanın Anadolu'da tutunmasını destekleyerek, Türkmenlerin Moğol ve Selçuk baskısı ile sindirilmesini teşvi etmişlerdir; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 6-7.

13 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 8; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 320.

14 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 9; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 321.

15 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 9-11.

16 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 12-13.

17 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 13; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 321.

18 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 13-14; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 322.

19 Aşıkpaşazade, Tevârih-i Âl-i Osman, İstanbul 1332, s. 71-72; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ, I, yay. F. R. Unat-M. A. Köymen, Ankara 1987, s. 314; Uzunçarşılı, a.g.e s. 14.

20 Neşrî, I, s. 318.

21 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 14-16; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 323; bkz. M. H. Yınanç, Bayezid I mad., İA; E. Merçil, Müslüman-Türk Devletleri Tarihi, Ankar 1991, s. 304.

22 bkz. Halil Edhem, TOEM, c. 12, s. 752.

23 bkz., Neşrî, II.

24 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 17-19; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 324-325.

25 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 21-22; E. Merçil, a.g.e., s. 305.

26 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 23-25; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 325; E. Merçil, a.g.e., s. 305.

27 Silifke ile Mersin arasında, Kız kalesi. Geniş bilgi için bkz. Tekindağ, "Karamanlıların Gorigos Seferi (1367)", TD, VI/9, İstanbul 1954, s. 161-174.

28 Uzunçarşılı, a.g.e., s. 25-28; Tekindağ, Karamanlılar mad., İA, s. 325.

29 Bu konuda bkz. P. Wittek, Menteşe Beyliği, trc. O. Ş. Gökyay, Ankara 1944, s. 104.

30 Tekindağ, "Son Osmanlı-Karaman Münasebetleri Hakkında Araştırmalar", TD, XI11/17-18, İstanbul 1963, s. 44-46.

31 Aşıkpaşazade, s. 229.

32 Tekindağ, a.g.m., s. 46-49; Ayn. mlf., Karamanlılar mad., İA, s. 326; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 30;.

33 Tekindağ, a.g.m., s. 49-52; Ayn. mlf., Karamanlılar mad., İA, s. 326-327.

34 Nitekim Pîr Ahmed Kavseri surlarında nöriilen 1466 tarihli Farsca bir tamir kitabesinde kendisini Fatih Sultan Mehmed'in bendesi olarak göstermektedir. Bkz. H. İ

37 Tekindağ, a.g.m., 62-63; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 32-33.

38 Tekindağ, a.g.m., s. 64-70.

39 Bkz., Tekindağ, Lü'lûe mad., İA, s. 109-111.

40 Tekindağ, a.g.m., s. 70-72; Ayn. mlf., Karamanlılar mad., İA, s. 327; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 33-34;.

41 Şikarî, Karamanoğulları Tarihi, neşr. M. Koman, Konya 1946, s. 205-206.

42 Tekindağ, a.g.m., 72-74; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 34-35; E. Merçil, a.g.e., s. 307.

43 Mesâlikü'l-ebâr fî memâlikü'l-emsâr, F. Taeschner, I. text, Leipzig 1929, s. 23, 28-29, 4849.